

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 17 (8601)

28 АПРЕЛЬ

2016 йыл

КИШИ ЮМА

КОБКЕК АЙЫ

Баасы 5 маанет

1931-нши йылдан алып шыгады

Кутлав

Дагестан Республикасынын православный христианларын ярлык Пасха байрамы – Христостынъ янъыдан яшавга кайтув куъни (Христово Воскресение) мен таза юрегимнен кутлайман!

Оммирлер узагында православие дини Дагестанда тутулып келген аьдетли динлердинъ бириси болып калады. Республикадынъ православный ямагаты баска конфессиялардынъ вьаккиллери мен бирге ямагатта йогары ян-коьнъилликти эм эдаплыкты кайтадан тургузув, бир-биримиз ара анъламлыкты, халклар ара тынышлыкты эм макулласувлыкты беркитув бойынша каьмбил миссияды толтырувда белсенли катнасувы суьйинтеди.

Аьдем суьерлик эм саваплык, аьдемлерге алал кепте куллык этуьв идеаллары дагестанишлардынъ тувсан ягын янъыртув уьшин юришип турган аьрекетининъ таявы, эдаплык негизи болагына сенемен.

Сизинъ юреклеринъизди ярлык Пасха байрамынынъ шатлыгы йылытсын, сизди ийги танъ ислерге даврендирсин, уйлеринъизди йылувга эм ян рахатлыгына толтырсын.

Сизге берк ден савлыкты, тынышлыкты эм эмишликти йорайман!

Р.АБДУЛАТИПОВ,

Дагестан Республикасынынъ Аькимбасы.

Ногай районнынъ сыйлы православный христиан яшавшылары!

«Ногайский район» МО администрациясы сизди аьр бир православный христианиннинъ юрегине ювык энъ ийги байрамынъыз – Ярлык Христостынъ янъыдан яшавга кайтувы ман (Воскресение) кутлайды.

Буьгуьнлерде аьдемлерге ортак аьдемлилик байлыклары кайтады. Юрек танълыгы, ян йылувлыгы, саваплык эм суьйимлик – бу алал таза анъламлар бизим баьримизге де явласув эм каты юреклик шукурына батпас уьшин, дуьняда тынышлыкта яшав уьшин айлак та бек керекли. Русь еринде Пасха байрамы – ол соны ман бирге бурынгы маданияттынъ яркын коьриниси, ийги халк аьдети.

Бу сондай аьруьв ярлык куьнде сизге йогары сезимлерди эм таза ниетлерди, осалланган каьрип аьдемге дайым да коьмекке кол созбага аьзирликти йораймыз. Сизинъ яшавынъызда яхшылыклар эм яркын нурлы куьнлер коьп болсын, келектеги ийгиликке сенимлик сизинъ юреклеринъизден бир де таймасын! Сизге наьсип, берк ден савлык, суьйимлик эм шатлык!

К.ЯНБУЛАТОВ,

«Ногайский район» МО аькимбасы.

Язлык эм ис байрамы

1-нши Май куьни. Оьзининъ бас идеяларына коьре ол бек ийги, дуьняда энъ алал анъламлар: истинъ, тынышлыктынъ, куллыкты халктынъ ыхтыярларын яклав уьшин бирлесув куьни болады. Ол XIX оьмирде биринши кере байрамшыланувы ман оьзининъ сондай принциплерин аян коьрсеткен. 1-нши Май куьни коьп ерлерде кыйыншы аьдемлердинъ сыйын коьтерди, оларды тыпакластырды. Ама бара-келе капитализм элдеринде, сонъында Россияда да онынъ сондай идеялары аста-акырын шет кагылды эм ога ызында Язлыктынъ эм истинъ байрамы деген статусы бердилер. Эндигиси совет йылларындай коьп санлы халк демонстрациясы, парадлар оьткерилмейди. Байрамга шыгатаганлар саны азайсан. Коьбиси бу куьнлерде эгин кырларда эм

бав участокларында куллык этедилер.

Биз уьшин аьлиги кыйынлы ишки эм тыскы аьллерде Май байрамы кыйыншы эм исши аьдемлердинъ оьз ыхтыярларын, ис орынларын яклавы ман, баалардынъ токтавсыз оьсуьвине карсы, кыйын актынъ тоьменлевин токтатув эм соны заманы ман тоьлев маьселелерди коьтерувви мен маьнели.

Табиаттынъ шешекей-саввлели коьркине куьезленип, аьр авылдасты, газета окувишыларымызды Язлык эм ис байрамы ман кутлаймыз. Аьр уьйге эм аьдемге берекетли онъысты, исте, окувда етимислерди, коьнъилли шатлыкты, наьсипти, эмишликти йораймыз. Алдынгы аьдетке коьре хайырлы болсын 1-нши Май байрамы деймиз!

Сыйлы ердеслер!

Сизди 1-нши Май байрамы ман кутлайман. 1-нши Май байрамы дайым да исшилер эм эгинишлердинъ бас байрамы болып, оларды бирлесувге шакуьрады. Аьлиги замандагы экономикалык кризис кыйыншы халктынъ маьнели социаллык ыхтыярларын таптап барады.

ДР Халк Йыйынынынъ депутаты

Аявлы дагестанишлар!

Сизди ак юректен Язлык эм ис байрамы – туьрли кеспили кыйыншылардынъ эм несишлердинъ ийги ислерге даврендиретаган бир ниетли куьни мен кутлайман.

Бу куьн биз ис аьрекетин мен каьрлевиши аьдемди эм коллективлердинъ ис етимислерин данъклаймыз, оны айырым сезимлер мен йолыгамыз, неге десе бу байрам – тынышлыктынъ эм курувдынъ белгиси, оларсыз аьел онъайлыгы, элимиздинъ эм республикамыздынъ келектегиси болмайды.

Заманлар туьрленеди, ама туьрленмейдилер бизим бас байлыкларымыз – тынышлык, танълык эм дуьрылык. Дагестанишлардынъ кыйын салув эм шалысув аркасында республикада ызгы йылларда экономикады оьрлендируьв, онынъ инвестиционлык куватлыгын кенъейтуьв, яшавшылар онъайлыгын арттырув уьшин баьри амаллар белсен кулланылады. Ортак куьш пен биз бизим республикамыздынъ онъайлыгын эм шешекейленуьвин канагатлап болагымызга сенемен.

Баьри дагестанишларга тынышлыкты эм онъайлыкты, Дагестаннынъ эм Россиядынъ хайырлыгына армаган аьрекет этуьвде уьстинликлерди йорайман.

ДР Аькимбасы

Р.АБДУЛАТИПОВ.

Ногай районнынъ сыйлы яшавшылары!

«Ногайский район» МО Депутатлар Йыйыны эм район администрациясы Сизди Язлык эм ис байрамы ман кутлайдылар.

1-нши Май – ол оьзи мен бизим яшавымызга янъыртув аькететаган энъ ярлык эм ортак аьдемлилик куьни, ол – бизим тоьгерегимизде баьри зат: аьдемлер де, табиат та ийги якка туьрленип, бизим юреклерде энъ танъ сезимлерди тувдыратаган куьн.

Район яшавшылары армаганда да, районнынъ ямагат яшавында уьйкен орын тутып, тынышлыкты саклавга, дагестан халклары ара дослыкты эм бирликти беркитуьвге себеплигин тийгистер деп сенимли айтамыз. Бизим ямагатта танълык эм дуьрылык идеаллары беркисин!

«Ногайский район»

МО аькимбасы

К.ЯНБУЛАТОВ.

Дуьня эллери бойынша исшилердинъ капитализмнинъ етисневликлерине карсылык этуьви куьшленеди.

Аьр бир авылдаска шоьлимизге келген язлыктынъ энъ ийги шешекейли коьркем байрамында эмишликти, дуьня бойынша тынышлыкты, таза берекетти, ис уьстинликлерди эм наьсипти йорайман.

М.АВЕЗОВ.

ДР АЬКИМБАСЫНЫНЪ УКАЗЫ БОЙЫНША

Бурлият Токболатова – Дагестаннынъ баспа эм информация министри

ДР Аькимбасы Р.Абдулатиповтынъ 19-ншы апрельде шыккан Указы ман Бурлият Мовсаровна Токболатова Дагестан Республикасынынъ баспа эм информация министри этилип беркитилген, деп билдирли ДР Аькимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ пресс-служба эм информация Управлениесинде.

Бурлият Мовсаровна Токболатова 1956-ншы йылдынъ

24-нши мартында ДАССР-дынъ Хасавюрт каласында тувган. Орта школады окуп битирген сонъ, Хасавюрт каласынынъ 1-нши номерли китапханасында куллык эткен. 1974-1979-ншы йылларда Москвадагы Патшалык маданият институтында билим алган. Сонъ он йыл узагында, 1980-1990-ншы йылларда, ДР-нынъ маданият министерство тармагында куллык эткен. 1990-1993-ншы йылларда «Профсоюзная три-

буна» газетасынынъ хабаршысы эсабында ислеген. Сонъ ис аьрекетин «Диалог» газетасында бардырган: бас деп сол газетасынынъ бас редакторынынъ орынбасары (1993-1996-ншы йыллар), сонъ онынъ бас редакторы болган (1997-2001-ншы йыллар).

2001-2007-ншы йылларда НПСР Дагестан боьлигининъ председателининъ орынбасары болып куллык эткен.

2007-2016-ншы йылларда

Бурлият Мовсаровна «Дагестанская правда» газетасында ислеген: бас деп онынъ бас редак-

торынынъ орынбасары болып кыйын салган, сонъ ДР-нынъ «Дагестанская правда» республикалык газетасынынъ редакциясы» ГБУ етекчиси болган.

Исте етискен уьстинликлерди эм белсен ямагат куллыгы уьшин ДР Госссоветининъ Сый грамотасы ман, ДР Оькиметининъ Сый грамотасы ман саваланган.

«ДР ат казанган маданият куллыкшысы» деген сыйлы атты юргистеди. Ол – Россия Журналистлер союзынынъ, Дагестан Республикасынынъ Журналистлер союзынынъ агзасы.

ДР АЪКИМБАСЫНЫНЪ УКАЗЛАРЫ БОЙЫНША

Туърленислер киритилген

ДР Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ аьрекетин ийгилендируув мырадта ДР Аъкимбасынынъ Указы ман Дагестан Республикасынынъ Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ пресс-служба эм информация Управлениеси Дагестан Республика Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ информационлык политикасы бойынша Управлениге эм Дагестан Республика Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ Пресс-службасына айландырылган.

стан Республика Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ информационлык политикасы бойынша Управлениге эм Дагестан Республика Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ Пресс-службасына айландырылган.

Тамара Чиненная – ДР Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрация етекшисининъ орынбасары – ДР Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ Пресс-службасынынъ етекшиси

Дагестан Аъкимбасы Р.Абдулатиповтынъ Указы ман Тамара Чиненная – ДР Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрация етекшисининъ орынбасары – ДР Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ Пресс-службасынынъ етекшиси этилип беркитилген.

Тамара Юрьевна Чиненная 1976-ншы йылдынъ 18-нши августында Махачкала каласында тувган. Ис аьрекетин «Молодежь Дагестана» юма сайынлык газетасынынъ хабаршысы болып куллык этууден баслаган. 1999-ншы йылда «Журналистика» кеспи бойынша Дагестан патшалык университетин тек йогары белгилерге оқып битирген.

2003-2013-нши йылларда Т.Чиненная Савлай-россиялык ГТРК-да туър-

ли ис орынларында кыйын салган.

2009-ншы йылда ол М.Ломоносов атындагы МГУ-дынъ алимлер советинде «Коьп миллетли республикада радиотарих сулыбы, социаллык борышлар, жанрлар спецификасы» деген тема бойынша диссертациясын яклаган (Дагестанда радиовещание мысалында). Ога филология илмилер кандидатынынъ алим дережеси берилген.

2003-нши йылдан алып тамада илми куллыкшысы, сонъында М.Ломоносов атындагы МГУ-дынъ журналистика факультетининъ телевидение эм радиовещание кафедрасынынъ доценти ис орынларында лекциялар окийды эм авторлык спецкурслар юргистеди.

2013-нши йылдынъ октябрь айында Тамара Юрьевна Дагестан Республикасынынъ баспа эм информация министрининъ орынбасары этилип беркитиледи. 2014-нши йылдынъ январиннен алып ол ДР Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ пресс-служба эм информация Управленисининъ етекшиси этилип беркитиледи.

Ол – Россия Журналистлер союзынынъ агзасы. 30-дан артык илми макалалар эм монографиялар авторы.

Зубайру Зубайруев – ДР Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ Информационлык политика бойынша управленисининъ етекшиси

Зубайру Зубайруев Дагестан Республикасынынъ Аъкимбасынынъ эм Оькиметининъ Администрациясынынъ Информационлык политика бойынша управленисининъ етекшиси этилинип беркитилген. Тийисли Указга кол баскан 20-ншы апрельде ДР Аъкимбасы Рамазан Абдулатипов.

Зубайру Исаевич Зубайруев Махачкала каласында тувган. 1984-1986-ншы йылларда аьскер сырасында эр борышын толтырган. ДГУ-дынъ экономика факультетин оқып битирип, экономист кесписин байырлаган.

1989-1990-ншы йылларда ВЛКСМ Совет РК-нынъ ДГУ ВЛКСМ секретари эсабында куллык эткен. Оннан сонъгы йылларда Дагестаннынъ экономика эм бизнес тармагында туърли ис орынларда кыйын салган. 1995-1997-нши йылларда ол – маркетинг бойынша управленидинъ ведущий специалисти, сонъ ДР Промышленность министерствосынынъ илми-техникалык управленисининъ бас специалисти.

1997-2001-нши йылларда З.Зубайруев «Алпан-Голд» ОАО-дынъ гендиректорынынъ орынбасары, сонъ Махачкалада «Голд-Маркет» ООО-дынъ ювелирный салонынынъ гендиректоры эсабында кыйын салган. 2003-2006-ншы йылларда «Черновик» ямагат-политикалык еженедельниктинъ политика боьлигининъ редакторы болган. 2006-ншы йылда Москвадагы патшалык юридический академиясында экинши йогары билим алган. Сонъ ДР Халк Йыйынынынъ аппаратынынъ информация-аналитика боьлигининъ етекшисининъ орынбасары болып куллык эткен.

2007-нши йылда Зубайру Исаевич «Яблоко» РОДП Дагестан регионалык боьлигиннен оьз кандидатурасын салган. ДР-нынъ 4-нши кере шакыртылган Халк Йыйы-

нынъ депутатларын сайлавларга, списоктынъ ортакреспубликалык кесегине биринши болып кирген. Ама сайлавлар сырагылары бойынша «Яблоко» партиясы Халк Йыйынына кирмей калды.

2007-нши йылда З.Зубайруев – «Электросвязь» ОАО-дынъ сатулар эм абонентлерди канагатлав бойынша директоры. Сонъ ол «Промо-Дагестан» РИА ЗАО гендиректоры орынына беркитилген.

2009-2010-ншы йылларда Зубайру Зубайруев – Махачкалада «Эхо Москвы» радиостанциясында передалалар авторы эм юри туьвши, «Политинформация», «Бизде конакта», «Правовой сабат», «Уйкен ислер», «Янъылыктар окиймыз» деген передалалардынъ соведушийи болган. 2010-ншы йылдан алып ол Дагестан Республикасынынъ Информационлык политика эм пресс-служба управленисининъ начальнигининъ орынбасары эсабында кыйын салган. 2013-нши йылдан алып ДР-нынъ баспа эм информация министрининъ орынбасары болып куллык эткен.

РАЙОН ОРТАЛЫГЫНДА

Ерли самоуправление куьни белгиленди

Обткен киши юма куьни, 21-нши апрельде, Ногай районнынъ маданият уйинде Ерли самоуправление куьнин байрамшылав шарасы болып озды.

Байрам шарасында «Ногайский район» МО аъкимбасы Казмагомед Янбулатов, авыл поселение администрация аъкимбаслары, район депутатлары, организациа эм учреждение ис коллективлери катнастылар.

Шатлыклы йыйынды «Ногайский район» МО аъкимбасы К.Янбулатов кутлав соьзи мен ашты. Ол элимизде Ерли самоуправление куьни 2013-нши йылда Россия Президенти Владимир Путиннинъ айырым Указы

ман беркитилгенин белгиледи. Онынъ айтувы ман, ызгы йылларда Ногай районы еринде ийги туърленислер аз болмаган эм сондай ис уьстинликлердинъ баьриси де район кыйыншыларынынъ, етекшилерининъ, аьр бир яшавшыдынъ аркасы ман болдырылган. Айтпага, авыл хозяйство тармагында М.Аджековтынъ республикада энъ уйкен мал союв цехининъ, М.Манкаевтинъ аьел суьт фермасынынъ эм сондай баска эгинши-фермер объектле-

рининъ кулланувга берилуьви район экономикасына салдарлы косымын эткен. Солай ок хыйлы ис уьстинликлерге Ногай районнынъ билимлендируув, маданият, яшавшыларды социаллык яктан аьжетсизлев тармактары етискенлер. Район етекшиси «Ногайский район» МО аъкимбасынынъ орынбасары А.Янмурзаевке, «Ногайский район» МО администрациясынынъ Административлик комиссиясынынъ секретари З.Уразаевага, «сельсовет Карагасский» СП МО секретари А.Капашовага, «село Кумли» СП МО секретари болып куллык эткен, аьлиги заманда тийисли тыншаювдагы К.Зарманбетовага, «село Кунбатар» СП МО секретари С.Озганбаевага «ДР Муниципаллык образованиелер совети» ассоциация атынан Дагестан Республикасында ерли самоуправление эм муниципаллык ара катнасувлыкты оьрлендируув исинде белсенли ортакшылык эткени уьшин Сый грамоталарын тапшырды. Солай ок К.Янбулатов «Ногайский район» МО эм онынъ администрациясы атынан казанылган ис етимислери уьшин ДР ат казанган маданият куллыкшысы, белгили ногай композиторы З.Максutowка, «село Терекли-

Мектеб» СП МО ис бригадасынынъ етекшиси Е.Янгишиевке, «сельсовет Ортатюбинский» СП МО администрациясынынъ куллыкшысы У.Аджигельдиевага, «Ногайский ЦРБ» ГБУ врачпедиатры А.Махмудовага эм баскаларга Сый грамоталарын берди.

«Село Терекли-Мектеб» СП МО администрация аъкимбасы З.Аджибайрамов йыйылганларды байрам ман кутлады эм район депутаты Ш.Мунгишиевке, алдынгы авыл администрация куллыкшысы З.Оразбаевага, аьлиги Авыл йыйынынынъ депутаты Р.Гапаровка эм баскаларга

савгалар тапшырды.

Байрам ман байланыста «Ногайский район» МО Ветеранлар советининъ председатели А.Сангишиев доклады ман шыгып соьйледи.

Шарада район маданият аьрекетшилери мен аьзирленген концерт коьрсетилди. Концертте районнынъ «Карлыгаш» балалар вокал-биов ансамбли, йырлавшылар А.Темиров, А.Кудайбердиева, М.Колебаев, М.Шаникеев эм баскалар катнастылар.

БИЗИМ ХАБАРШЫ.

Сувьретлерде: савгалар тапшырув аьсеринде.

Дербент акында 7 кызыклы хабар

Россиядынъ энъ де эсли каласы

Дербент – ога суьйсе 5000 йыл яде 2000 йыл болганына карамастан, Россия Федерациясында энъ де эсли деген статусы бар кала. Сондай статус пан кала яшавшылары, элбетте, оьктемсийдилер. Аьлиги заманда аьне яде мине калага неше йыл экенин соларда аьдемлер бурынгыдан алып буьгуьнлерге дейим уьзилгисиз яшап келуьви мен байланыстырадылар. Сол себептен олардынъ дурыс йылын белгилев, аьдетинше, ойласув, эрислесуьв тувдырады. Соьйтип, Дербенттинъ йылын токтастырганда да болды. Мунда 5000 йыллар артта табылган алатлар да бар, ама кала ол заманларда аьли де «кала» деп аталганы акында билдируьвлер йок, бу ерлерде тек авыл болган. Эндигиси сол алатларды бу ерлерде... туьсирип калдырганлар деп санайдылар.

Юма межигит акында

Дербентте Россиядынъ энъ де эсли межигити орынласкан. Араб тарихшилери мунда Хиджра йыл эсабы ман 115-нши йылда араб аьскер етекхиси Маслама ибн Абд-ал-Малик курган Юма-межигити акында билдиредилер. Сол ок Хиджрадынъ 115-нши йылы (733-734-нши йыллар) деген белги межигитке киретаган орта капы уьстинде язылган. Дуныяда энъ де эсли межигит деп бурынгы Мекка каласындагы Кааба межигити саналады. Сол межигит акында Куран китабинде де эскериледи. Сога коьре Кааба межигити Алла-Таалага бас ийуьв ниет пен Мухаммад пайхамбардынъ заманында салынган биринши межигит болады деп айтылган.

Эсли храм акында

Калада Россия еринде энъ де эсли храм орынласкан. Нарын-Кала беркитпесинде IV оьмирде курылган албан-христиан храмы акында соьз юритиледи. Храм ердинъ астында цитадельдинъ сырт-куьнбатар ягында беркитпе тамынан 15 метр эректе орынласкан. Дурысын айтканда, аьлимлер арасында бу курылыс не мекан болганы эм не зат уьшин кулланылганы акында ортак бир ой йок. Дербентинъ тарихинде коьп заманлар узагында бу курылыс сув саклайтаган цистерна кимик кулланылган. Буьгуьнлерге курылыска якынлайтаган меканлардынъ тамлары эм солай ок тастан этилинген сув татавылынынъ кесеги казылган. Баска аьлимлер ал деп бу курылыс христиан храмы болган

ТАРУМОВ РАЙОНЫ

Уьстинликли аьрекет

Окытувшы кесписин сайлаган аьдемде шыдамлык, юмсаклык, шеберлик, сенимлик эм баьри затта да коьрим болув деген ян сапатлары болмага тийисли. Окытувшы окувшыдынъ алдында ярасыклык дуныясына эсикти ашып келеди. Ол окувшыда ийгиликке, ярыклыкка ымтылууды уянтады.

Оьз суьйген кесписи бойынша аьрекет этип келеди А-Невская авылынынъ орта мектебинде окытувшысы Юлбалдыева Эльмира Джумалиевна. Асылы ман Эльмира Ногай районынынъ Терекли-Мектеб авылыннан болады. Ол – Джумали эм Юмабийке Койлубаевлердинъ аьелининъ туньгыш аьвлет-ти. 1983-нши йыл кыз мектебке биринши кере аяк басады. Кыздынъ биринши окытувшысы Л.Харькова, математика дерисиннен окытувшы Т.Картакаева (яткан ери ярык болсын), тарих дерисиннен окытувшы А.Мурзаева яшавында уьлги болып, оьз ислери мен окытувшы болмага даьвлендирдилер. Школада окуп йылларында Эльмира туьрли олимпиадаларда, ярысларда ортакшылык этип келди. Боьтен де тарих дерисине Эльмира суьйип баратаган эди. Окытувшы болмага деген кишкейден мырад эткен кыздынъ ойлары яшавга шыгарылды. 11-нши клас-стан сонъ кыз ДГПУ-дынъ «История и правоведение» боьлигине туьседи. Эм 1999-ншы йыл оны заочно окып етимисли кутылады.

А-Невская авылынан ДГУ-

да математика боьлигин тамамлаган Тахир деген яс пан бактысын байлайды. Эм аьел курган эки яслар Тарумовский районындагы А-Невская авылында окытувшы аьрекетин баслайдылар. Тахир окувшыларга – математика дерисин, Эльмира тарих дерисин берип келедилер. Аьрекетине савлай оьзин багыслап келген кыскажкы 2006-ншы йылдан 2014-нши йылга дейим мектебте завуч куллыгын юритеди. Сол йыл онынъ эри Тахир Сейпулаевич сол ок мектебти бас-

шылап баслайды.

Мектеб яшавында да Эльмира Джумалиевна белсенли катнасып келеди. Балаларды окытувда эм тербиялавда йогары уьстинликлерине етискени уьшин, окытув аьрекетин уйгынлавына яратувшылык пан янасувы уьшин окытувшы кыскажкы коьп кере Сый грамоталарына да тийисли этилген. Ол оьзи куллык эткен мектебининъ сыйын коьтеруьв мырадта район, республика бойынша ярысларында ортакшылык этип, енъуьвши орындарга тийисли болып келеди. Окытувшы ис йыллары ишинде эки выпускларын да йолга салды. Буьгуьнлерде Эльмира Джумалиевна тарих дерисининъ окытувшысы эм 6-ншы класс окувшыларынынъ класс етекхиси аьрекетин толтырып келеди.

Ол кесписин суьйген окытувшы болып калмай, аьвлетлерининъ куьезине суьйинген наьсипли ана да болады. Эри Тахир мен курган аьелинде уьш аьвлетлери Айдемир, Айгуль эм Алия тербияланадылар. Айдемир эм Алиядынъ кишкейден мырат эткен уьмитлери толып, суьйген кеспилери бойынша калаларда окувларын бардырадылар.

Окытувшы кыскажкыга суьйген исинде келеекте де йогары етимислер, ийгиликлер коьп болганын йораймыз.

Г.НУРДИНОВА.

Суьвретте: Э.Юлбалдыева.

деген ойын айтып сендиредилер. Онынъ крест кебинде этилинген планировкасы, сакланган куьмбези, солай ок ердинъ доьрт те ягына каратылып онъланган тамлары эм цитадельдинъ тувра ортасында, онынъ энъ бийик точкасында орыналасувы бу курылыс V-VII оьмирлердеги христиан храмлар санына кируьвин ша- йытлайды. Тап сол заманларда Закавказьеде килселердинъ сондай проектлери эм курылыс йорыклары кенъ белгили болган. Сол шакта Дербент Куьнтувар Кавказда христианстводынъ уьйкен орталыгы болган. Тарихшилердинъ ойына коьре, бу храм VIII юзьйыллыктан сонъ, Дербентте араблар оьзлерининъ абырайын заьлимдей беркиткен сонъ, тасланган болар. Аьлиги заманда Россиядынъ энъ де эсли храмы деп Владимир областининъ Боголюбово авылындагы Нерлидеги Покров Килсеси саналады. Ол 1165-нши йылда курылган.

Ювытлар синагогасы

Дербентте Россиядагы энъ де эсли синагога ерлескен. Бу регионда ювытлар ямагатлары акында биринши билдируьвлер бизим эрадагы I оьмирге кетедилер. Россиядагы энъ де эсли синагога 1614-нши йылда Дербент каласында курылган. Дагестаннынъ туьрли авылларынан Дербентке коьшеяткан тав ювытлары оьзлери мен бирге ерли аьдетлерин, оьзлерининъ авылларынынъ тил диалектлерин алып бар-

ганлар. Мунда олар оьз синагогаларын ашканлар, олардынъ аьр бирисининъ оьз атлары да болган. XIX оьмирде Дербентте яшавшылар булай кепте орынласканлар: йогары, каладынъ энъ де эсли, Нарын-калага ювык кесегинде – мусылманлар, орта, туьзлик кесегинде – ювытлар, оннан да тоьменде, тенъиз ювыгында – ермелилер эм орыслар. «Келе-Куче» деген соьз байланысы «Уьйкен (узын) орам» деген маьнеди анълатады. Соьйтип аьвледербенттинъ бас ювытлар орамын атаганлар, аьлиги заманда – Таги-заде орамы. Онынъ баска аты – «Джугут махаля» (Ювытлар кварталы). Бу орамда «Келе-Нумаз» деген Уьйкен Дербент синагогасы орынласкан, ол 1914-нши йылда курылган.

Океаннан тоьменде

Дербент дуныя океанынынъ сувы уьстиннен 19 метр-ге тоьмен орынласкан. Ол – географиялык факт. Эндиги тенълестирип каранъыз: ер юзинде оннан да энъ тоьмен орынласкан кала – Эйн-Бокек, ол дуныя океаныннан 404 метрге тоьмен. Дуныя уьстиндеги энъ де эсли Иерихон деген кала океаннан 258 метрге тоьмен ерлескен деп саналады.

Энъ уьйкен коьлдинъ ягасында

Дербент кала дуныядагы энъ де уьйкен коьлдинъ ягасында ерлескен. География илмиси бойынша коьллерди, тенъизлерди эм океанларды классификациялав бойынша, эгер сув болган ер дуныя океаны ман байланыспайтаган болса, ол коьл деп саналады. Болса да сондай уьйкен оьлшемине эм тузлылыгына караганда, Каспийди коьл деп атамага тил де бармайды...

Россиядынъ энъ де кубыла каласы

Дербент – Россия Федерациясынынъ энъ де кубыласындагы кала. Аьли де янъыларда, Россия СССР эсабында болган заманларда, элимиздинъ энъ де кубыла каласы деп Кушка саналатаган эди. Аьлиги заманда бу кала Серхетабад деп аталады эм Туркмения еринде орынласкан. Россиядынъ энъ де кубыласындагы авыл Дагестандагы Докузпарин районындагы Куруш авылы болады. Соны ман бирге ол Кавказдынъ, Россиядынъ эм Европачынъ энъ де йогары тав авылы болады (дуныя океаны уьстиннен 2560 метр бийикте орынласкан).

ЮЖНО-СУХОКУМСК

Ю.Гагариннинъ эстелиги

Янъыларда Южно-Сухокумск каласында реконструкциядан сонъ биринши летчик-космонавт Юрий Гагаринге шатлыклы аьлде эстелик ашылды.

Янъы эстеликти биринши космонавттынъ атын юргистетаган скверде орынластырдылар, ол космоска биринши аьдем ушканлы 55 йыл толган куьн ашылды. Онда РФ Федераллык Йййынынъ Госдумасынынъ депутаты Умахан Умаханов, кала округынынъ аькимбасы Эсенбулат Магомедов, организациалар, предприятиялер етекшилери,

окувшылар ортакшылык эттилер.

Эстелик касында окувшылар йырладылар эм ятган ятлавлар окыдылар. Сонъ маданият орталыгынынъ солисти Тагир Мустафаевтинъ «Притяжение земли» деген йырды йырлавы ман коькке юлдызлары бар шарлар йиберилди. Шатлыклы митинг биринши космонавт Юрий Гагариннинъ эстелигине шешекейлер салув ман тамамланды.

Шатлыклы шарадан сонъ депутат У.Умаханов кала активи мен йолыгысты.

РИА «ДАГЕСТАН».

КИЗЛЯР РАЙОНЫ

Оьз ислерин юритуьвде

Бизим газетамыздынъ оьткен номеринде баспаланып шыгып окувшыларымызга белгили болганлай, Россия Федерациясы бойынша, сонынъ ишинде Дагестан Республикасында да, «Яс профессионаллар» деген козгалыс аьрекет этеди. Олар яслардынъ кеспи бойынша кызыксынувларын коьтерер мырад пан туьрли шаралар озгарадылар, йолыгыслар уйгынлайдылар.

Янъыларда сол ниет пен Кизляр каласындагы Авиамеханикалык заводы «Талаплы балалар орталыгы» деген республикалык лицей-интернаттынъ 30 окувшысын йолыкты.

Шарады «Яс профессионаллар» ДР бойынша регионаллык координационный орталыгы ДР

Яслар ислери бойынша министерствосы ман бирге уйгынлаганлар. Олар сол шаралардынъ озувы ман тезден оьтеек «Яс профессионаллар» деген биринши регионаллык чемпионатка аьзирлик коьредилер.

Бу куьн окувшылар заводта коьп кызыклы затлар коьрдилер, таныстылар. Биревлер сол кеспиди сайламага да токтастылар. Завод куллыкшылары ясларды йылы йолыктылар, билгенлерин аямай айттылар. Баслап окувшылар куллык юретаган, алатлар аьзирленетаган шакка шайыт болдылар, сонъ сол аьзирленетаган алатлардынъ кагытта кайдай болатаганын коьрдилер.

Окувшылар барган ерден разы болып кайттылар.

Г.САГИНДИКОВА.

Биргелесип – кавыфлыкка карсы

Янъыларда Махачкалада «Ислам терроризмге карсы: халклар ара сулып» деп аталып, оьлшеми, келген конакларга коьре кишкей болмаган конференция озды. Бу куьн Дагестан Республикасы Р.Абдулатипов пан басында Ливан, Сирия Республикаларынан эм Ирак Курдистанынан конакларын йылы йолыктылар.

Конференция ДР муфтияты эм ДР бойынша Намыс эркинлиги, ДР-дын дин организациялары ман биргелес аьрекет этуьв бойынша комитети мен уйгынланган эди.

Конференциядын барысында келген конакларды хош коьрип алдылар, олар да йылы йолыгыс уьшин разылык билдирдилер.

Конференциядын бас темасы – терроризм эм ИГИЛ. Бу конференциядын бас мырады элимизде кенъ йыйлатаган кавыфлык – терроризмге карсы турув.

– Экстремизм эм терроризм идеологиясы кенъ йыйлады. Солардын сыраларына кирген аьдемлер тувра соьзди соьйлемейдилер, бир инсанды да тынъламайдылар. Олар Мухаммад Пайхамбардын (Алла оны Оьзи саламласын, сыйласын) суннасыннан армаган тайып, оьзлерининъ нас кыянатлыкларын этедилер.

Сиз, дагестаншылар, тынышлыкта, тил бирликте яшайсынъыз, Мухаммад Пайхамбардын сунналарын тувра тутасынъыз, Шуькир Альхамдулиллях, а

КПРФ НОГАЙ РАЙОН БОЬЛИГИ

Коммунистлер йыйыны

Янъыларда КПРФ Ногай район боьлигининъ кезекли XIV эсап беруьв-сайлав конференциясы озгарылды. Онда тоьмендеги соравлар каралды:

КПРФ Ногай район комитетининъ 2014-нши йыл март – 2016-ншы йыл апрель болжалында эткен куллыгы акында эсап беруьви.

Тергев-ревизионлык комиссиясынынъ эсап беруьви.

КПРФ Ногай район комитетин сайлав.

КПРФ Ногай район боьлигининъ тергев-ревизионлык комиссиясын сайлав.

КПРФ Дагестан республикалык организациясынынъ XIV эсап беруьв конференциясына делегатларды сайлав.

КПРФ-тан партиялык списоклар бойынша ДР Халк Йыйынына депутат-

биз болсак, куьн сайын атылувлар, атысувлар болатаган ерлерден, хатынларга эзирет этилетаганын коьретаган, мусылманларды оьлтиретаган элден келгенмиз. Сол затлар бизге террористлик куьплердинъ кенъ йыйлувы ман бирге келди, биз олар ман куьрес юритемиз, сизге де оьз куьресимиз акында айтып, бар сулыбымыз бан боьлиспеге келгенмиз, – деди келген конаклардын ишиннен шейх Зухейр Аль-Хейр Аль-Джуайд.

Солак ок келген конаклар РФ Президенти В.Путинге де оьз разылыгын билдирдилер, неге десе онынъ куьш салувы ман Россияда терроризмге карсы шаралар юритиледилер эм элде саклыкты тутпага амал беред.

Сонда баьри де биргелесип куллык юритпеге кереги акында коьп соьз болды.

– Биз савлай элдинъ аьлимлери халкка ислам динининъ ярыгын коьрсетпеге керекпиз, солай болса, биз биргелесте кавыфлыкты енъермиз, – дедилер келген конаклар.

Бу конференцияда дин аьрекетшилерден баскалай, Дагестан Республикасынынъ власть органларынынъ етекшилер, министерстволар эм ведомстволар, СМИ ваькиллери бар эдилер.

Бизим еримизден конаклар бек разы болып кайтылар, олар Дербент каламыздынъ ярасыклыгын да коьрдилер.

Г.САГИНДИКОВА.

лыкка Ногай районы бойынша кандидатларды коьрсетуьв.

Каралган баьри соравлар бойынша тийисли карарлар кабыл этилип алынды.

КПРФ Ногай райкомынынъ I секретари этилип Мурзадин Алибекович Аvezов, секретарьлери этилип Шатемир Джабраилович Мунгишиев эм Оразали Курманович Мемеков сайландылар.

КПРФ XIV область партия конференцияга делегатлар этилинип М.Аvezов эм Ш.Мунгишиев сайландылар.

КПРФ списоклары бойынша ДР Халк Йыйынына депутатлыкка кандидатлар эсабында Ногай районнан Аvezов М.А., Мунгишиев Ш.Д., Лукманов А-З.Х. Межитова С.Б. коьрсетилгенлер.

2-нши майда – Р.МУРЗАГИШИЕВ ТУВГАНЛЫ 70 йыл

Эр йигиттинъ яшав йолы

Аьр бир аьдемнинъ бактысы туьрли туьзиледи. Бизим халкымыздынъ арасында талаплы, бажарымлы инсанлар аз тувыл. Ясуьйкенлер яслар арасында оьз куллыгына янын берип, заманын сайымай ислегенлер де коьп. Сондай аьдемлердинъ халк арасында сый-абырайы да болады. Солардынъ бириси – Мурзагишиев Рашид Тангатар увылы.

Рашид Тангатар увылы май айдынъ 2-нде 1946-ншы йыл Шобытлы авылында, Тарумов районнда тувган, ол аьелде тунъгыш бала эди. Яшав йолы Мурзагишиевлердинъ аьелин Ногай районуна аькеледи, эм онынъ яслыгы Терекли-Мектеб авылында озган.

Атасы Мурзагишиев Тангатар Абдулсалих увылы оьзининъ ян йолдасы Татув ман доьрт бала оьстирген, эм оларга баьрисине де йогары билим алдырган. Тангатар-агай районда белгили аьдемлердинъ бириси эди, ол авыл хозяйстводынъ туьрли тармакларында ислеген, заманында ерли авыл советин басшылаган. Ол Уллы Аталык согысынынъ катнасувшысы, Ленинград калады коршалавда ортакшылык эткен. Оьзининъ аьскер борышын намыслы кепте толтырганы уьшин, эм коьрсеткен йигитлиги уьшин оькимет баргыларга тийисли болган: Уллы Аталык согысынынъ 2-нши дережели ордени мен,

ЗАКОНДЫ – ЯШАВГА

Барган эдик базарга...

Биздеги рынокларда 1991-нши йылдан сонъ аьллер оьз огырына йиберилгени эм сонынъ сырагылары патшалыгымыздынъ етекшиси В.Путиннинъ оьзин де напасызландырмай болмады. Ызында ол РФ Оькиметине эм Госдумага кыска заман ишинде рыноклар акында тийисли закнды аьзирлемеге буйырды. Сонынъ сырагысында 10 йыл артта 2006-ншы йылдынъ 30-ншы декабринде «О розничных рынках и о внесении изменений в Трудовой кодекс РФ» деген 271-нши номерли Федераллык законы кабыл этилинди. Бу закнды 2007-нши йылдан алып яшавга шыгармага шалыстылар. Оькимет басында бу закнга уьйкен эс берди. Тек ызында ол да, биздеги баска туьрли закндылар, маьселелер кимик, толы кебинде шешилмей калды...

Дурысын айтсак, элимизде 1992-нши йылдан алып экономика рынок аьллерине коьширилип, янъы рынок катнасувлары басланган деп саналады. Соннан бугуьнге дейим 24 йыл оьтсе де, бизде тийисли рынок катнасувлары энди де туьзилме-

«Ленинградты коршалаганы уьшин», «Германияды енъгени уьшин» медальлери, «Ис ветераны» эм баска коьплеген мерекели медальлер.

Тангатар Абдулсалих увылынынъ балалары аьли болса оьзлери аьллер курып, балалар, уныклар оьстирдилер эм оьзлери – тийисли тыншаювда.

Согыс эм ис ветеранынъ тунъгыш баласы Рашид Танъгатар увылы яшавда оьз йолын тапкан. Мен оны яс заманымнан алып билемен, бирге партия органларында, авыл хозяйство тармакларында ислеген заманнан алып.

Рашид Тангатар увылы яшав йолында биревдинъ де хаьтерине калмаган, амал тавып, колыннан келген коьмегин де эткен.

Мен оьзимнинъ кишкей макаламда онынъ яшав йолы ман таныстырып кетким келеди. Рашид Тангатар увылы Терекли-Мектеб авылында мектебке барды, мунда он классты 1963-нши йыл битирип, йогары билим алув уьшин Горский авыл хозяйстволык институтынынъ (Орджоникидзе кала) механика боьлигине окымага туьсед.

Оны уьстинлик пен кутарып, 1968-нши йылда, колына инженер-

механик кесписин алып, оьзи оьскен ерине кайтып келеди. Соьйтип басланады онынъ ис йоллары. Сол ок йыл Ленин атындагы совхозга техника туьзетаган мастерскойга етекши этип беркитиледи, узак заман кетпей, совхоздынъ бас инженери болады. Куьз айлардынъ ишинде (1968-нши йыл) эр борышын толтырмага аьскер сырасына шақырылады, эм онынъ аьскерши йыллары элдинъ бас каласы – Москвада кишкей командирлер аьзирлейтаган полкта озады. Сонъ оны партия райкомы Ногай МЖС-ке бас инженер болып ислемеге йиберед.

1972-нши йыл сол ок хозяйствого директор болып беркитиледи. Яс етекшиди оьз исине мукаят болганы уьшин, яслардынъ арасында сый-абырай казанган болганына декабрь айдынъ ишинде (1973-нши йыл) озгарылган кезекли район комсомол организациядынъ конференциясында Рашид Тангатар увылын ВЛКСМ Ногай РК-нынъ биринши секретари этип сайлайдылар. Яслардынъ етекшиси оьзининъ ис йолдаслары ман яслар арасында тапшырылган куллыкты йогары аьлге коьтермеге аз кыйын салмайды. Кеше демей, куьн демей, комсомол етекшилер эгинлерде ислеитанган эм мал ман каьр шегетаган яслардынъ арасында болып, оларга колдан келетаган коьмек этип,

эгинши-фермер эм байыр ярдамшы хозяйстволарын юритуьвши аьдемлер мен аьзирленген авыл хозяйство продукцияды сатув уьшин келисли аьллерди туьзуьв) канагатлав уьшин. Соны ман бирге бу законда рынокларда санитар-эпидемиологиялык талаплавларга келисли аьллерди туьзуьв акында да соьз юритиледи.

Дурысында да, элимиздеги рынокларда туьзилген аьллерди халк тили мен айтканда «шайтан базар» деп атамаса оьзге соьз таппайман. Алдынгы патша яде совет йылларында базарларда, колхоз рынокларында тек эгиншилер,

комсомол бригадалар туызып, ярыслар озгаратаган эдилер, окувшылар ман да туърли аьскершилик ойынлар озгаратаган эди. Яслардынъ етекхиси болып, оькинишке, коьп ислемейди. Сол йылларда аьскершиликте офицерлер етиспевликтен кериде болганларды аьскер сырасына шақырадылар. Соннан себеп 1975-нши йыл Рашид Тангатар увылы военкоматтынъ буйрыгы ман Совет Армия сырасына рота командирининъ политика, тербиялав ягыннан орынбасары этилип йибери-леди. Эки йыл бойынша ол сол исти юритеди Приозерск калада (Джесказган области, Казах ССР). 1977-1979-ншы йылларда районда авыл хозяйстводынъ туърли тармакларында ислейди. Кайсы куллыкларда илесе де, исине намыслы кепте карайды. Ноябрь айдынъ ишинде (1979-ншы йыл) КПСС Ногай райком секретари этилип беркитиледи эм сол ис орында 1983-нши йылдынъ апрель айына дейим куллык этеди. Партия райкомында ислей турып, куллыктан айырылмай, окымага туьседи партия школасына эм уьстинлик пен оны битиреди, экинши йогары билим алады.

Бир аьдем де бактысы калай болагын билип болмайды яшав йолында. Апрель айдынъ ишинде (1983-нши йыл) оны шақырадылар иске КПСС Дагестан обкомына инструктор этип. Сол ок йыл ишинде Рашид Тангатар увылы район партия конференциясында КПСС Ногай РК-нынъ 1-нши секретари этилип сайланады. Биринши секретарьдинъ куллыгы бек яваплы, авыр болса да, яс етекши оны аьруьв юритти, коммунистлердинъ сенимин аклады. Сосы йылларда район социал-экономикалык оьрленуьв яктан коьп уьстинликлерге етисти, йыл сайын оькимет берген борышты толтырып келди. Етискен уьстинликлери уьшин район КПСС Дагестан обкомынынъ, патшалыктынъ, профсоюздынъ коьшпели Кызыл Байрагына тийисли болды. Р.Мурзагишиев районды басшылайтаган йылларда онынъ кыйыны ман, аьрекетлиги мен Сырт Дагестанда биринши болып районга, Карагас авылына коьгилдим от (газ) аькелинди.

Сол йылларда исши халкка коьп маьне берилетаган эди, оларды тын-

шаймага йиберилетаган эдилер, социаллык эм культуралык тармакларына эс карататаган эдилер.

1990-ншы йылда Р.Мурзагишиевти «Червленные буруны» ГПЗ-дынъ директоры этип беркитедилер. Сосы белгили заводта ол оьз специалистлери мен куллык юритеди «ногай тукумлы» койлар оьстirmeге, оькинишке, сол ислер яшавга шыкпай калды.

1997-нши йыл, уйкен сеним этип, халк Рашид Тангатар увылын Ногай районнынъ аькимбасы этип сайлайды. Сол ис орында ол 2000-ншы йылга дейим ислейди. Оьз исин намыслы кепте юриткени уьшин, районнынъ социал-экономикасын йогары дережеге коьтергеннен себеп, Рашид Тангатар увылына уйкен сый-оьрмет этилген. Ол – «Сый орденининъ» иеси, партия эм ис ветераны, районнынъ сый казанган гражданини. Аьлиги заманда тийисли тыншаювда болса да, уйкен, маьнели ямагат куллыкты юритеди: ол – районнынъ Ак сакаллар советининъ председатели.

1968-нши йыл Рашид Тангатар увылы Малият Амет кызы ман аьел туьзеди, эм олар, 50 йылга ювык бир-бирининъ тилин анълап, наьсипли болып яшайдылар. Наьсипли аьелде 4 аьвлет тувган: эки увыл эм эки кыз. Балаларын оьстирип, тербиялап, баьрине де йогары билим алдырганлар. Аьли болса олар, оьзлери аьеллер курып, балалы-шагалы болганлар. Тунъгыш кызы Сеперхан Сочи калада яшайды эм ислейди, Наьсипли кызы – Сырт еринде, Камиль кедеси – полицияда, Шамиль болса, полициядан тыншаювга шыгып, аьлиги заманда Сочи калада ислейдилер. Рашид Тангатар увылында эм Малият Амет кызында он уныклар бар. Уныклар олардынъ – коьз ярыгы, олардынъ уьстинликлери не карап суьйинип турадылар.

Рашид Тангатар увылын келеяткан 70 йыллык мерекеси мен кутлаймыз. Яшав йолларында Алла-Таала бувмай, коьп йыллар юрмеге йораймыз эм ога куьш, куват, наьсип, ден савлык тилеймиз.

А.САНГИШИЕВ,

согыс эм ис Ветеранлар советининъ председатели.

ЯШАВДА ЫЗ

Исин суьйген сый казанар

Узактагы 20-ншы оьмирдинъ 1919-ншы йылынынъ исси яз куьнинде Аджигайтаров Сарсемби мен Асирепидинъ аьелинде суьйинтип кыз бала тувган. Олар ога, ийгиликке йорап, Ембийке деп ат береди-лер. Ембийкеди атасы ман анасы бек аявлап, болса да яшав сырларын, оьзлери-нинъ сулыпларын кулланып, тербиялама-га шалысканлар. Аьел баслары оьзлери де ярлы аьеллерде тербияланган аьдемлер эди. Малды, ерди суьйген аьдемлер кызы Ембийкеге де соны бермеге шалыстылар. Кызалак оьзи де малды бек суьйип оьсти. Ол кишкейлей сыйырдынъ тынысын тынълап, бузавлаганда, кишкей бузавды атасынынъ тонына орап, уйге аькелген куьни де болган. Ембийкеди анасы оьзи де мал котанга аькететаган эди, а атасы алып бара-ятырганын коьре калса, «Ялгыз кызынды неге аькетесинъ», – дейтаган да болыпты.

Ембийке-абайдынъ бала шагы, яслыгы ашлык, яланъашлык, авыр согыс йылларына келген. Эрлер элди коршалавга шыкканда, хатынларга олардынъ орынларына турмага керек болган. Ембийке яс болып, ер казувга да, аслык йыйнавга да шыккан. Ол согыс йылларында бир баладынъ анасы эди. Эри согыска кеткенде, сав аьелдинъ авырлыгын, югин тартпага туьсти. Ол оьзининъ эки аданасларын да, кишкей кызы Гуьлшаарди де, карт анасына да карамага керек болды. Кыйын эди яшав аьллери. Тек ашамага оьтпек табылды. Юка наьзик белли хатынга комбайн айдап аслык йыймага да туьскен. Ол кайсы ерде куллык этсе де, оьзининъ патриотлык сезимин, элине алаллыгын коьрсеткен.

Ембийке Сарсембиевна малшы да,

сыйыр савушы да, мал фермадынъ етек-хиси де болган. Ол оьзининъ йигерлиги мен, куллыксуьерлиги мен РСФСР Оьр Советининъ депутаты да болган. Онынъ куьш салувы ман Бораншы авылында мектеб курылган, аз болса, ол Карагас авыл мектебининъ курылып баславына себеплик эткен. Эли алдында Ембийке Сарсемби кызы Аджигайтаровадынъ эткен ислери коьп. Ол эли оьмирлерге оьктемсигендей хатынлардынъ саныннан эди. Оьзининъ коькиреги де туърли белгилерге толган хатын болган. Онынъ эткенлери аьли бизге уйкен коьрим. Солардынъ халкына эткен пайдасын мысал этип келтирсек те, яс аркады тербияламага боляк. Ол оьзининъ куллыксуьерлигинде оьзининъ балалары Гуьлшаарди де, Менларуьвди де, увыллары Джентемирди де, Шатемирди де тербияламага шалыскан. Олар да яшавда оьз орынларын тавып, янлары суьйген тармакта пайдалы исин бардырганлар эм бардырадылар. Онынъ ызын бардырган кызы Гуьлшаар. Ол да – атаклы аьдемлеримиздинъ биреви.

Ембийке-абай оьзи акында коьп соьйлейтаган хатын болмаган, онынъ акында онынъ янында куллык эткенлер, кыймаслары – эр касиетли хатын эди дейдилер. Онынъ акында аьли де коьп оьмирлер айтылаягына шек йок. Биз, сондай халкымыздынъ айтылган аьдемлериннен коьрим алсак, эш те, буршав болмас.

С.МЕЖИТОВА,

Орта-Тоьбе авыл мектебининъ оькутувышы.

Суьврете: *Е. Аджигайтарова (солдан уьшинши).*

оьз байыр ер участокларында авыл хозяйство продукцияларын аьзирлеьшилер, агаш яде темир усталары савдалык юриткен болса, аьли кимди тек коьрмессинъ. Бизим рынокларда нелер бар эм кимлер тек йок! Сийрек кайсы рынокларда санитар йорыклары тутылады.

Оннан сонъ, кайсы кала рыногына авыл ериннен ким болса да, оьз коллары ман оьстирген продукциясын сатпага алып барса, ога рынокка янаспага да бермес-лер. Сонда ок та, тап ер астыннан шыккандай «перекупщиклер», аражылар янасарлар эм рыноктагыдан коьпке кем баасын айтарлар. Макул болмасанъ, суьйген еринь бар дерлер. Сол ок заманда сондай саьвдегерлер тийисли налогты тоьлевден де бас акашарлар. Бюджетлерге дунья ман бир келим туьспей калады. Мине

сондай тийиссизликлер мен куьрес юритуьв уьшин алынган бу закон. Ол, бир соьзсиз де, эгиншилерге, фермерлерге пайда аькелеегине шек йок, эгер ислеп басласа. Ама ол исле-мейди. Бу пайдалы законды ислетуьв уьшин баьримиз де: предпринимательлер, ямагат, тергевши, баспа органлар, муниципаллык образованиелер аькимбаслары, тийисли министерстволар бирге аьрекетлемеге борышлымыз.

Рыноклар акында соьз басланган сонъ, бизим Ногай районында аьли де халкка онъайлы, эл аьжетлерин коьп ягыннан битируьвши рыноклар йок эм эндиги де туьзилмегенин белгилев керегеди.

Алдынгы патша заманларында (а бирер билдируьвлерге коьре, тап орта оьмирлерде де) Уьйсалган авылында уйкен базар

болганы бизге бурынгы хабарлардан ийги белгили. Неге бизге сондай аьруьв уйкен базарды сол ок Уьйсалган яде Арсланбек авылларында яде район орталыгында туьзбеске? Сондай базарды яде ярмалыкты юмада яде айда бир кере оьткермеге болады. Бу базарга бас деп конъысы районлардан, калалар, авыллардан сатувшылар келгенин уйгынлав керегеди. Ама биз аьли кийим, муьлк, курылыс материаллары керексе, Кизляр, Хасавюрт, Горячеводск базарларына юзлеген шақырымлар эрекке катнаймыз. Бу соравды конъысы районлар етекшилери мен маслагатласып шешпеге кыйын тувыл. Рынок бас деп халкка, ерли продукция асыллавшылардынъ, фермерлердинъ пайдасына исле-меге тийисли.

М.ХАНОВ.

Автокоьлик айдавшылар эсине

2016-ншы йылдынъ ызына дейим РФ Госдумасы тонировка уьшин 5 мынъ маьнет штраф тоьлевди киритпеге боладылар деп анълатады прокурор.

Эгер депутатлар бу баславды якласа, артык тонировка уьшин штраф 500 маьнеттен 1,5 мынъ маьнетке дейим оьстириледи. А эгер бу правобузув тагы да орын тапса, 5 мынъ маьнет оьлшеминде штраф салынады яде водитель уьш ай болжалга праволарын йояды.

Аьли РФ-нынъ администра-тивлик правобузувлар акында Кодексиннен регистрационлык белгилерди туьсируьв мен коьлик амалын кулланмага яра-

майтаган норма тайдырылган. Бу белгилердинъ дубликатла-рын ким де эттирмеге болады, эгер онда автомобиль айда-га ыхтыярын ыспатлайтаган документлер болса. Мыса-лы, коьлик амалын регистра-циялав акында шайытлама эм доверенность, (кол ман языл-ган кепте де болсын), ОСАГО страхование полиси. Сонынъ уьшин номерлерди тайдырып туьсируьв маьнесиз каьрлев болды. Сырагысында тонировка намыссыз водителилерге маьселе болмады.

А.ДИЛЬМАНБЕТОВ,

район прокурорынынъ орын-басары 1-нши класс юристи.

Червленные Буруны авыл яшавшысы
Сыдыйык Савкатович Муталимовка
5-нши майда 80 яска толаягы ман

Нурлы юзинъ, юмсак соьзинъ, танълыгынъ
 Аьр заманда йълув бизге береди.
 Терен ойынъ, акылынъ
 Аьр кимге де коьрим болып синъеди.
 Узак яша, оьктеми болып туькымнынъ,
 Сен аьелдинъ диреги деп суьемиз.
 Бактымызды байтеректей эткенсинъ,
 Баскымызды биз алдынъда иемиз.

Кутлавшылар: ян косагы Оразбике, кеделери – Руслан, Арслан, кызлары – Альмира, Сабира, Альфира, келинлери.

Батыр-Мурза авыл яшавшысы
Сайбат Менлигуловна Саитовага
75 яска толганы ман

Савлык болып, оьр барсын
 Танъ анамыз, яшавынъ.
 Куьндей яйнап соьнмесин
 Юрегинъде йълувынъ.
 Балаларынъ кувантсын,
 Уьзилмесин берекет.
 Сыпыранъ сенинъ ийилсин,
 Уьйинъде болсын аьрекет.

Кутлавшылар: кеделери Оразали, Муратали, Муртазали, кызлары Разият, Софият, Марзият, келинлери, куев кеделери, уныклары, йиенлери, немерелери.

Карагас авылынынъ кызлары
Хадижат эм Диана Оразбаеваларга
28-нши апрельде 5-яска толганы ман

Бек ыспайы эгиз кызлар
 Куванышта оьссинлер.
 Тувган куьнлер дайым да
 Коьнъилликте оьтсинлер.
 Таза болсын йолынъыз,
 Наьсип сизде мол болсын,
 Ашык сизинъ юзинъиз
 Тек суьйинишке толсын.

Кутлавшылар: нагашакай Сейпулла, эней Тотайхан, абасы Гульмира.

Орта-Тоьбе авылынынъ кишкей кызы
Альбина Кишинеевага

Кувыршактай Альбинады
 Тувган куьн мен кутлаймыз
 Наьсип, савлык, берекет
 Биз Кудайдан тилеймиз.
 Баьримизди суьйинтип,
 Оьс, наьсипли бол, деймиз
 Етип баьри мыратка
 Куванышка тол, деймиз.

Кутлавшылар: нагашатай Канбий, энейлер Шафига, Феруза, нагашакайлар Арслан, Рашид, абалары Залина, Эльмира.

Извещение о проведении открытого аукциона по продаже права на заключение договора аренды на земельный участок из земель сельскохозяйственного назначения, находящихся в муниципальной собственности

1. Форма торгов – открытый аукцион по закрытой форме подачи предложений по цене.
2. Организатор торгов – администрация муниципального образования сельского поселения «сельсовет Карасувский»
3. Решение принято постановлением администрации муниципального образования сельского поселения «сельсовет Карасувский» от 18» апреля 2016г. № ..
4. Место проведения аукциона – РД, Ногайский район, с. Карасу, ул. Аллабергенова, 28, (здание администрации МО СП «сельсовет Карасувский»), датой проведения конкурса является рабочий день, следующий после истечения 30 дней со дня опубликования извещения в СМИ, время проведения аукциона – 10ч.00мин.

Предмет аукциона:

Лот № 1 – земельный участок категории земель сельскохозяйственного назначения, с разрешенным использованием для сельскохозяйственного производства, с кадастровым номером 05:03:000007:830/2 общей площадью 350 га. Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка составляет – 36 400 (тридцать шесть тысяч четыреста) рублей, шаг аукциона составляет 5% – 1820 руб. Сведения об обременении отсутствуют. Сумма задатка составляет 20% – 7280 руб.

Лот № 2 – земельный участок категории земель сельскохозяйственного назначения, с разрешенным использованием для сельскохозяйственного производства, с кадастровым номером 05:03:000007:830/3 общей площадью 581 га. Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка составляет 60 424 (шестьдесят тысяч четыреста двадцать четыре) рублей, шаг аукциона составляет 5% – 3021руб. Сведения об обременении отсутствуют. Сумма задатка составляет 20% – 12 084руб.

Лот № 3 – земельный участок категории земель сельскохозяйственного назначения, с разрешенным использованием для сельскохозяйственного производства, с кадастровым номером 05:03:000007:830/5 общей площадью 4 га. Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка составляет 2080 (две тысячи восемьдесят) руб. Шаг аукциона составляет 5% – 104 руб. Сумма задатка 20% – 406 руб.

Лот № 4 – земельный участок категории земель сельскохозяйственного назначения, с разрешенным использованием для сельскохозяйственного производства, с кадастровым номером 05:03:000007:830/7, общей площадью 400 га. Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка составляет 41 600 (сорок одна тысяча шестьсот) рублей. Шаг аукциона составляет 5% – 2080 руб. Сумма задатка 20% – 8320 руб.

Лот № 5 – земельный участок категории земель сельскохозяйственного назначения, с разрешенным использованием для сельскохозяйственного производства, с кадастровым номером 05:03:000007:830/8, общей площадью 68 га.

Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка составляет 7100(семь тысяч сто) рублей. Шаг аукциона составляет 5% – 530 руб. Сумма задатка 20% – 1400 руб.

Лот № 6 – земельный участок категории земель сельскохозяйственного назначения, с разрешенным использованием для сельскохозяйственного производства, с кадастровым номером 05:03:000007:1152, общей площадью 878 га. Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка составляет 91300 (девяносто одна тысяча триста) рублей. Шаг аукциона составляет 5% – 4570 руб. Сумма задатка 20% – 18300 руб.

Лот № 7 – земельный участок категории земель сельскохозяйственного назначения, с разрешенным использованием для сельскохозяйственного производства, с кадастровым номером 05:03:000007:1181, общей площадью 99 га. Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка составляет 10 300 (десять тысяч триста) рублей. Шаг аукциона составляет 5% – 510 руб. Сумма задатка 20% – 2100 руб.

Лот № 8 – земельный участок категории земель сельскохозяйственного назначения, с разрешенным использованием для сельскохозяйственного производства, с кадастровым номером 05:03:000007:1192, общей площадью 356 га. Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка составляет 37000 (тридцать семь тысяч) рублей. Шаг аукциона составляет 5% – 1850 руб. Сумма задатка 20% – 7 400 руб.

5. Заявки на участие в конкурсе принимаются в запечатанном конверте в течение 30 дней со дня опубликования в СМИ по адресу: РД, Ногайский район, с. Карасу, ул. Аллабергенова 28, (здание администрации МО СП «сельсовет Карасувский») по рабочим дням с 8.00 до 16.00 по московскому времени. Вместе с заявкой подаются следующие документы:

Для физических лиц – документ, удостоверяющий личность либо доверенность представителя.

Для юридических лиц – заверенные нотариально копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица. Документ, подтверждающий внесение задатка для юридических и физических лиц.

6. Задаток вносится по реквизитам: УФК по РД (Администрация МО СП «сельсовет Карасувский», л/сч. 03033928310 ИНН – 0525001269, КПП – 052501001, ОГРН – 1020501443841, Отделение НБ РД Банка России г.Махачкала, БИК – 048209001, р/сч – 40204810200000000493, л/сч – 03033928310, ОКАТО – 82240821001, назначение платежа – обеспечение конкурсной заявки.

7. Договор аренды заключается по истечении 5 дней со дня подписания протокола результата конкурса.

8. Предоставление документов для принятия в аукционе, оформление заявки, договора о задатке и дополнительная информация по адресу аукционера.

Глава администрации МО СП «сельсовет Карасувский»

Динакаев Я.С.

Сведения о численности муниципальных служащих и фактические затраты на их содержание за 1 квартал 2016 г. по МО СП «сельсовет Карасувский»

№	Должность	Кол.ед.	Зарплаты на содержание рубл.	
			Ф.И.О.	итог за 4 квартал
1.	Глава поселения	1	Динакаев Я.С.	61980
2.	Зам.секретарь Главы МО	1	Темербулатова З.К.	52374

Глава администрации МО СП «сельсовет Карасувский»

Динакаев Я.С.

Терекли-Мектеб авыл яшавшысы
Ханбийке Арслановна Беккишиевага
30-нши апрельде 4-яска толаягы ман

Ай, Ханбийке, Ханбийке,
 Оьсип-етип, Иншалла,
 Сылувларга етерсинъ,
 Кыз санына кирерсинъ.
 Яшавынънынъ йолында
 Алал кыймас коьп болсын.
 Атынъ сенинъ, Ханбийке,
 Мактав болып айтылсын.

Кутлавшылар: атайы Тимур, тетеси Гульнара, акасы Руслан, абасы Азиза, атасы Арслан, анасы Рудана, синълиси Арина.

Суыйим акында йылав

Быйыл Ногай патшалык драмалык театры озининъ 15 йыллык мерекесин белгилейди. Сол йыллардынъ ишинде театрдынъ яшавында коьплеген янъылыклар болганлар, энъ де маънелиси – театрдынъ артистлерининъ кеспилик усталыгы, сулыбы оьскенин каравшылар аян сезедилер.

Янъыларда Ногай драмтеатрында «Суыйим эм кыянат» деген спектакль коьрсетилди. Спектакльди театр етекшиси, бас режиссеры Байсолтан Атагишиевич Джумакаев испан драматургы Федерико Гарсиа Лоркадынъ «Бернарда Альбадынъ уйи» пьесасы бойынша салган, коьширувщи Ахмат Кульниязов. Каравшылар алдында ойынды театрдынъ алдышы актерлары коьрсетгилер, залда олтырган аьр бир аьдем коьплеген йыллар артка кетип, кара ман акты, суыйим мен душпанлыкты, суыймевликти юрегиннен, яныннан оьткердилер. Спектакльди кара-

ганда, аьр бир аьдемнинъ оьз ойы, карасы туъзиледи. Меним янымды козгап, бу ойын коьнъилиме мунълы эм сукланув сезимлерин эндири.

Гарсиа Лоркадынъ шыгармасын окыган инсан кыйналмай болмайды, оны оқымага да, аньламага да тыныш тувыл. Эм бу пьеса бойынша спектакль салмага кашан да кыйын деп ойлайман, неге десе онынъ оьзегин тавып, халкка баьри сезимлерди еткеруьвге куьш те, сулып та, талапта керекли болады. Сол борышты режиссер йогары дережеде толтырды деп айтсак, соьзлеримде янъылыс болмас.

Режиссердынъ токтасы, онынъ пьесады салувы ушыны ман да бизге сол заманнынъ баьри аьдетгилерин де, боякларын да коьрсетеди. Кара туьс бастан алып ызына дейим бизди савлай кевдемизди дирилдететаган сезимге орайды, тек арада бир Аделадынъ (Г.Аджатаева) юзи, онынъ

яркыраган коьйлеги, таза сеси юрегимизге йьлуьвлык эндиреди. Заманнынъ аясызлыгы янларды кайгыга толтырады.

Пьеса кайгыдан басланады: аьелдинъ басы топырак болады, хатыны Бернарда Альба сегиз йылга дейим кара киеекпиз деп кызларына билдиреди. Аьелде 5 кыз бар, олардынъ аьр бирисининъ оьз касиетлери, оьз ойлары, мыратлары бар. Бес кыз – бес бакты, бес наьсип, ама оларга наьсипли болмага амал йок, неге десе оьктем, тек оьзин суьетаган Бернарда оларга тыныс алмага да бермейди. Онынъ айтувына коьре, кызларына тийисли эр кисилер йок тоьгеректе, халкка оьзин бай, муьсиревсиз этип коьрсетеди кысаяклы. Болса да тек уьйкен кызы Ангустиаста (Э.Кульчимаева) атасы калдырган байлыгы бар, ол тез эрге шыгып, уьйден кетпеге суьеди, Магдалена (Г.Теркеева) динде излейди тынышлык, ол

уьндемевлик пен баскалардан тыгылады, Амелия (Р.Суюндикова) баскаларга ыржагатлап турады, соьйтип кайгыларды муткандай болады, Мартирио (М.Бийбулатова) биревге де катыспай юреди, ама амал болса, анасына карсы турмага шалысады, ога соьз кайтарады. Адела болса – айындырык, ол яркырап куьреседи анасыман. Понсия (О.Кокоева) коьплеген йыллар ислейди бу уьйде, сога коьре Бернардага маслагат бермеге болады. Спектакльде акыйкатлыктынъ, куьрес-тинъ сеси де бар, ол Бернардадынъ анасы Мария Хосефа (С.Ханмурзаева), бирев де айтпаган акыйкатлыкты ол кышкырып айтады.

Спектакльдинъ барысында кол ысласып суыйим эм суыймевлик, душпанлык барадылар. Аьптелисинълилер Мартирио эм Адела бир ясты суьедилер, ол Ангустиастады алаяк болады, Адела оны ман коьрседи. Ызында анасы баь-

ри затты да биледи, Энрикеди оьлтирем деп кетеди, оны оьлди деп ойлаган Адела барып аскакка асылады.

Мен бу спектакль суыйим акында деп айтсам, биревлер соьзлериме макул болмаса да ярайды. Ама ол ушыны ман да суыйим акында – аьли де бу каты яшавдынъ кыйынлыгына шыныкпаган яс кыздынъ суыйими таза эм яркын. Ол оьзи де яркыраган юлдыз болып янып соьнеди.

«Меним кызым куьна-сиз оьлген, баьриси де соны билсин!» деп кышкырады Бернарда, онынъ йылавы юректи дирилдетеди, кайда кетти онынъ оьктемлиги, катылыгы? Баласын йойган анага карап, ким суьртпес коьзясын? Бизим алдымызда ана, баласы уьшин янын бермеге аьзир.

Пьесадынъ ызында Бернардадынъ ийинине кызлары мойынындагы шынжырларды илип кетедилер, бу да режиссердынъ токтасы, олар сол зат пан оьзлерининъ эркин экенин коьрсе-

тедилер. Тагы да Бернарда Альбадынъ уьйинде оьли, тагы да енъди кара туьс, ама, меним ойыма коьре, Аделадынъ оьлими коьп затларды туьрлендирер.

Классикады салган режиссер оьз мырадына етти деген ой келеди эсиме. Артистлердинъ ойыны да баьримизди де сукландырды. Спектакль коьп затка уьйретеди яс несилди – наьсипти биз оьзимиз курмага керекпиз, кыйынлыкларды оьтип, салган мыратка етпеге керек, ама баска биревди наьсипсиз этип, наьсип тавып болмайды инсан, соны да билуьв керек, юрекке тыньлав керек, ама бас пан да ойлав керек болады. Режиссер коьрсетеди – спектакль карап, яшав яшамага болады, аьр бир каравшы оьзи сайлав этеди – серниктей болып, аста янып соьнмеге, яде куьшли оттай, яркын, ыспайы болып янама. Сол затты биз наьсип уьшин куьресуьв деп айтамыз.

Г.БЕКМУРАТОВА.

ЯРАТУВШЫЛЫК

Талабы ман юреклерди яндырган

Яратувшылык инсаннынъ ийги касиетлерининъ бириси – балалыктынъ дуныясында дайымларга калуьв. Ол неше йыллардан сонъ да, бу аявсыз яшавдынъ ашшысын оьтсе де, дайымларга таза эм яркын болып калады. Карина Наврузова ман соьйлеген аьдем ушыны ман да таза булак сувын увьртлаган кимик, янын тазалыкка толтырады. Менде де сондай амал болганына, сондай талаплы аьдемлер мен мени бакты растырганына мен бек разы деп ойлайман.

Янъыларда Ногай район маданият уьйининъ меканынынъ фойесинде Каринадынъ ислерининъ выставкасы оьтти. Мен онынъ ислери мен Интернетте таныскан эдим, коьзге туьскендей суьвретлер, колдан эткен ислери де ярасык. Онынъ яратувшылык йолы ман мен кызыксынмай болмадым.

Карина Терекли-Мектеб авьлында Иманмурза эм Зульфия Наврузовлардынъ аьелинде туган, ата-анасы, кызга 4 яс толган сонъ, Астрахань каласына коьшип кетедилер, эм яшавынынъ ийги эм кызыклы йылларын Карина бу калада озгарды. Атасы Астрахань каласында патшалык технический университетте физкультура дерисин оқытады, анасы туькенде туькенши-консультант болып ислейди. Астраханьде Карина балалар бавына барады, сонъ школада оқыйды. Кыздынъ оқымыслы, талаплы экени кишкей заманда билинеди, 4-нши класстан алып 8-нши классларга дейим ол художестволык школасында оқыган, йогары белгилерге битир-

ген. Окуьв йылларында ол коьплеген ясав конкурсларында катнасып, баргылы орынларды алган, дипломларга, Сый грамоталарга тийисли болган.

Биринши суьвретин Карина 7 ай заманда ясаган, ол балык эди, анасы аьлиге дейим саклап койыпты оны. Ясамага суьетаган кызалак 9-ншы класстан сонъ Астрахань каласында курылыс эм экономика колледжининъ архитектура факультетине туьседи. Соьйтип, яс эм талаплы Карина яратувшылык йолына шыгады. 2008-нши йыл яс суьвретши «композиция» номинациясы бойынша конкурста катнаскан, 4 ислерин коьрсеткен, эм онынъ иси Кубыла Федераллык округы бойынша ийги деген

5 ислердинъ сырасына кирген, ога Суриков атындагы Московский патшалык академический художественный институтынынъ дипломы, савга этип бояклар тапшырылган.

Астраханьде Карина Наврузовадынъ ислерининъ эки выставкасы оьткерилди. Шара «Бир косылып мен, сен, дуныяга ийгилик савкатлайык» деп аталган эди, ол онкология ман авьрыйтаган балаларды коьтергишлев ниет пен Астрахань областининъ губернаторы А.Жилкин мен уйгынланган эди. Экинши выставка ногай яслар маданият «Эдиге» орталыгы озгарган шарада коьрсетилди.

Карина яратувшылыгында туьрли жанрларды кулланады. Мага коьре, онынъ баьри ислери де эс

каратады. Мине бурынъгы ногай авьлы, ногай уьйи. Кыздынъ ата-сы асылы ман Кыстырылган авьлдан болган. Кумлар арасында калган авьлдан яшавшылар коьшип кеткенлер, Наврузовларга да кетпеге туьсти. Аьлиги заманда сол авьлда бирев де яшамайды, ама кыззалактынъ юрегинде, ойында ол аьли де бар. Сога коьре, бизди де ол сол уьйдинъ тарихи мен, келпети мен таныстырады. Суьвретлердинъ коьбиси белгили йьрлавшымыз Расул Сеитовка (яткан ери ярлык болсын) багысланган. Оьзи мен таныс болмаса да, Карина онынъ йьрларынынъ аркасы ман бизим ногай халкынынъ тарихи мен таныс болган. Онынъ йьрларын тыньлап, суьвретши коьп ислерин язган болар. Мине Кин-

жал тавы суьвретте, онынъ тарихи бек кызыклы. Ол Канглы авьлы янында орынласкан. Бийиклиги 506, 8 метр болган тав аьлиги заманда сакланмаган, ол атылган деп айтадылар. Тавдынъ тоьменниннен Карт Кешуьв оьтеди деп айтадылар. Бу тав ман коьплеген таварыхлар байланыслы. Расул Сеитовтынъ портретин йьрлавшы оьлген куьн ясаган, йигиттинъ баьтирлигин коьрсетпеге суьйген.

– Мен бек суьетаган эдим Расул Сеитовтынъ йьрларын, оны ман таныспага, концертинде болмага мыратланатаган эдим. Менде сол оькиниш дайымларга калайык, – деп хабарлайды суьвретши.

Каринады Ногай районуна бакты аькелди, ол Терекли-Мектеб авьл ясы Крымхан Моллаболганов пан аьел курды, аьлиги заманда Ногай район орталык китапханада куллык этеди. Выставкасын аьзирлевде эм озгарувда ога коьмек ЦБС директоры С.Абубекерова этти. Суьвретши акрогрим эм мехенди мен де кызыксынады, сол да саниятлардынъ бириси болады, сол оьнерин ол выставкасында коьрсетти. Карина Наврузовага «село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы З.Аджибайрамов выставка аьзирлегени мен кутлап, разылык хат тапшырды, келеекте аьли де коьп енъуьвлер, бийикликлер йорады.

Карина – шынты суьвретши, онынъ ойлары да, мыратлары да коьп, солар яшавга шыгарылып, яс кысаякылыга коьп куванышлы куьнлер аькелсин.

Г.АБДУЛАКИМОВА.
Суьвретте: К.Наврузова.

«Йолыгыс-айырылыс – бир тамшыдай...»

Явгерет Дильманбетова – онлаган йыллардан бери газетамыздынъ алал досларынынъ бириси. Ол Кумлы авылында туьган. Окытувши болып коьп йыллар коьнысы Шешен Республикасынынъ Шелков районнынъ Воскресеновск авылында ислеген эм мунда яшайды. Кыскаяклыдынъ поэзия бийлеген коьнъилинен шыгатаган аьлемет йинъишке сезимли сыдыралар бизим аьлиги авыр дуниямыздынъ авасын енъиллетпеге дем бередит.

ЯВГЕРЕТ ДИЛЬМАНБЕТОВА

Юрегимнинъ бир юрты

*Кумлы авыл – юрегимнинъ бир юрты,
Бала шакта ойнап озган кум тоьбе.
Коьк шешеклер авлагынънан коьп йыйып,
Туьнге дейим ойнаганмыз он кере.*

*Кумлы авыл – Толакай деп,
Димитров,
Туьрленген ди атынъ заман бойында.*

*Туьрленген ди кумларынъ эм аванъ да,
Ясуьйкенлер ятыр энди мезарда...*

*Янъы заман коьриниси аьр ерде:
Курылганлар бийик
ыспай меканлар.*

*Яс несиллер тутса аьдет,
эдаплык
Берекетинъ номай болар
коьп йыллар.*

Неше язлар калды...

*Неше язлар калды меним артымда
Шилле кунлер иссиликте калкаган.
Неше кыслар шыгар энди алдыма
Сувык яйып, ох, шаркыма арыган.*

*Ак язлыклар нешев калды ярасык
Аллы-ясыл эртегиге суклантып.
Куьз де энди куьбирденип оьтеди,
Не ди бизден бир затларды ясырып.*

Доьртликлер

** * *
Эки кедем – меним эки куватым,
Юрегиме берк сенимлик береген.
Эки кедем – туьпсиз, шетсиз
байлыгым
Коьзлериме нур савьвелер себеген.*

** * *
Шашыраган сув тамшылар мен
коьрсем,
Балалыгым туьседит-ав эсиме.
Енъил булыт тез озады балалык
Савьвелери энеди тек туьсиме.*

** * *
Кыйын юмактай яшав сораьлары.
Калай зейин ярасык табият шаклары!
Бу яшавдынъ толкынында асыгып,
Эслемеймиз онынъ ярык танъларын.*

** * *
Ак шырайлы кыс мезгили – ак биюв,
Куьшли аяз, коьк буз онынъ кылыгы.
Кайдай таза аьлемет ти ак яюв
Занъырайды балалардынъ завклыгы.*

** * *
Туьрли туьсли япырактар биюви
Куьз келгенде сукландыра аьдемди.
Бу табият бек оьнерли суьвретши
Ох, аямай карзынасын себеди.*

** * *
Тобьбемизде шетсиз коьк тап
куьзгидей,
Тек биз сонда оьзимизди коьрмеймиз.
Белки, бизим янымыз тап
тенъиздей,
Тек теренин бир де суьнъип
билмеймиз.*

** * *
Еппе-енъил кушынадай ушады
Бизим тыныс, бизим куьлки
аспанда.
Дунияда баьри зат авысады –
Сол вакыт тек кайдай кыска,
бек кыска:
Йолыгыс-айырылыс –
бир тамшыдай,
Ол да уьнсизликке ютылады.*

Язлык байрамында

1-нши Май
9:00-9:30 саьатте – Маданият тапшырув;
уьйининъ алдына организациялар **11:00 саьатте** – Яй маданият уьйин-
куллыкшыларынынъ йыйналувы; де концерт;
1-1,5 шакырым ерге ювырув; балалар уьшин спорт шаралар;
митинг, 1-1,5 шакырым ерге ювы- **12:00 саьатте** – Эр эм хатынлар
рып, енъгенлерге Сый грамоталар уьшин спорт шаралар.
Уйгынлавышы «село Терекли-Мектеб» СП МО администрациясы.

ЭС ЭТИНЪИЗ

Катнаспага шакырамыз

Язлык эм ис байрамынынъ сыйына «село Терекли-Мектеб» СП МО администрациясынынъ уйгынлавы ман 1-нши майда 09.00 саьатте 1,5 шакырым ерге ювырув бойынша баз-ласлар озгарылаак.
Онынъ мырады физ-культура эм спортты яйылдырув, яшавшылардынъ, сонынъ ишинде балалар-дынъ эм яслардынъ савлыгын беркитуув, ийги яшав кебин пропаганда-лав, яшавшылардынъ тыншаов заманын уйгынлав, физкультура эм спорт пан куьндегилик каьрлевге яшавшыларды киритуув.
Бу шарада катнаспага суьйгенлер 29-ншы апрельге дейим заявкалар язып бермеге боладылар.

Шара сырагылары бойынша 1-нши, 2-нши, 3-нши орынларды бийлеген спортсменлер белгиле-неек: эрлер эм кыскаякылар арасында.
Енъуьвшилерге Сый грамоталар эм эстелик-ли савкатлар тапшырыла-як. Базласлардынъ энъ яс катнасуьшысы эстеликли сувенир мен савгалаанаяк.

РАЙОН АДМИНИСТРАЦИЯСЫНДА

Токтаска коьре

Район администрация аькимбасынынъ токтасы ман Язлык эм ис байрамын, Енъуув куьнин байрамшылав ман байланыста коьлем аьдемлер болган шаралар озгарув ерлери эсабында район орталыгы Терекли-Мектеб авылында Аджигель-диев, Карл Маркс орамлары, парк ери, ипподром белгиленгенлер. Сол токтаска коьре ортак районлык коьлемли шаралар озгарув ерлерде 1-2-нши, 9-10-ншы Май куьнлеринде савда эм ямагат тамакланув предприятиялерге спиртли, осал алкогольли ишимликлерди (сонынъ ишинде пиво) сатпага ярамайды.

Ортак районлык коьлемли шаралар озгарув ерлерде орынласкан стацио-

нарлык савда эм баьри кепли байырлы-клы ямагат тамакланув предприятие-лерге (алкоголь продукцияды тек савыт-ка куйып сататаган ямагат тамакланув стационар предприятиялерден баска) ортак районлы коьлемли шаралар озгарув заманында спиртли, осал алкогольли ишимлер мен (сонынъ ишинде пиво ман) розничный сатув этуевди токтатув маслагаты берилген.

Ногай районы бойынша Россия ОМВД-га (БейтулаевУ.С.) бу токтас савда эм ямагат тамакланув предприятиялери мен толтырылама экенлигине тергев салув, солай ок шаралардан эсирик аьлдеги аьдемлер-ди тайдырув маслагаты берилген.

АКЦИЯ

Биргелесип тазалайык

Язлыктынъ келуьви мен табият буьрленеди, коьркленеди, ярасыкланады. Аьдемнинъ коьнъили де тоьгеректеги туьрленислер мен бирге коьтериледи. Сога коьре тоьгерегимиздинъ ярасыклыгы тазалыгы каравымызды суьйиндирсин деп, биз, авыл яшавшылары, орамларды, олардынъ шетин язлыктынъ келуьви мен кокыстан тазалаймыз.

«Село Терекли-Мектеб» СП МО администрациясы Терекли-Мектеб авылынынъ ерин коьрклендирер эм тазалав мыратта «Биргелесип этейик» деген акцияды оьткереди. Акция бойынша эки юма ишинде эки кере субботник озгарылды. Тазалав шараларда Терекли-Мектеб авылынынъ организация-

ларынынъ эм учреждение-лерининъ куллыкшылары, баьриси 200 аьдем ортакшылык эттилер. Белгиленген шараларда учреждениелердинъ касындагы, коьлем аьдемлер тыншаов эм Ногай орманлык ерлери кокыстан тазаланды. «Село Терекли-Мектеб» СП МО администрациясынынъ куллыкшыларынынъ куьш салувы ман 70 туьп гуьл шешекейлер шашылды. Шешекейлерди сатып алмага карыж яктан коьмек эткен М.Абдулалимовага, А.Агаспаровка, А.Менглиязовка администрация куллыкшылары оьз разылыгын билдиредилер. Тагы да «Село Терекли-Мектеб» СП МО администрациясынынъ баславы ман Ф.Капельгородскийдинъ артезианынынъ майданын-

да «Терекли-Мектеб 2016» деген язув ярастырылган эм шешекейлер шашылув проекти каралады.

Терекли-Мектеб авыл яшавшылары авылды кокыстан тазалавда белсенли катнасатаганы эм онынъ ерин коьрклендируув куллыкларын аьли де токтатпай бардыратаганы бек ийги.

Н.КОЖАЕВА.

Билдируув

2013-нши йылда «Кадрия атындагы Терекли-Мектеб орта школы» МБОУ ман Владимир Владимирович Уразакаевтинъ атына берилген орта билим акында 05 АБ 0099725 номерли аттестат куьшиннен тайган деп эсапламак.

ТОКТАСТЫРУВШЫЛАР:
Дагестан Республикадынъ
Халк Йыйыны,
Правительствосы.

Бас редактор
КОЖАЕВА Э.Ю.

Газета коьлем коммуникациялар тармагында эм маданият калымжады коршалавда законодательстводы тутууга тергев салув бойынша федераллык службасынынъ ЮФО бойынша регионаллык Управлениесинде регистрацияланган.
Регистрациялык номери ПИ №ФС 10-6455 (26 январь 2007 й.)
Колязбаларга рецензия берилмейди. Олар кери ызына кайтарылмайдылар. Авторлар ой токтаслары редакциядыкы ман келиспеске боладылар. Авторлар язымалары уьшин яваплылар. ДР-нынъ Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспалавга кол басылув заманы – 18 саьат. Баспалавга кол басылган – 17 саьат.

Адрес редакции
368850, Республика Дагестан, Ногайский район,
с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
газета «Голос степи».
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru
Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru)
Телефоны:
Общий отдел – 21-4-71
Индекс – 51365

Газета выходит 52 раза в году.
Тираж – 2150.
Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.

Газета отпечатана в типографии
ООО «Издательство «Лотос»
по адресу:
367018, ДР, г.Махачкала,
Проспект Петра I, 61.